

AKIKRE BÜSZKÉK VAGYUNK

Tóth Béla (1978/A)

Az esztergomi gimnáziumba kerülésemet nem tudom másként magyarázni: jó Isten irgalmának tekintem már régóta. Életem későbbi eseményeit így vagy úgy meghatározta, hogy a Frankában végeztem.

Nem akartam nyolcadikos koromban egyházi iskolába menni. A szüleimnek meg is indokoltam: nem tudok ájtatosan, kenetteljesen beszélni, mint a papok. Szüleim nem tudtak meggyőzni. Esztergom is nagyon távolinak tűnt a szülői háztól. Ferences szerzetest is csak a gimnáziumban láttam először. Nem voltam rossz tanuló, ám tavasszal megjöttek az értesítések, hogy Gyöngyös mindkét középiskolája elutasította a felvételemet. Edesapám autóba ült, s megkereste gyerekkori barátját, aki pap volt. Ő elment a Frankába. Húsvét utáni héten (Fényes Hét) jött a levél: „... a főtisztelendő úr kérésére örömmel vesszük fel gyermeküket gimnáziumunkba”. Prefektusom, Reisz Pál atya azzal fogadott: „Te vagy az, aki húsvét tájékán jelentkezett ide? Azért tudtunk felvenni, mert előtte való héten egy gyerek visszalépett. Így tudtunk helyet adni neked.” Akkor még nem, de később a jó Isten gondviselő szeretetét láttam ebben a történetben.

Hamar rájöttem, hogy nem kell kenetteljesen beszélni. Mi több, tetszett a szellemiség, lelkiesség, amivel át volt itatva az iskola és a kollégium légköre. Felejthetetlen élmény volt, amikor több száz felsőbb évessel először együtt énekeltünk, vagy inkább az állunk leesett a hangzás elsöprő erejétől, melyből a hit is áradt. Emlékszem az énekkari próbákra, s azokra az énekpróbákra, melyeket Barsi Balázs atya 320 gyereknek tartott az ebédlőben, s hogy miként zengett ez az ének a templomban. A Balázs atya által tartott szombat esti elmélkedések is megmaradtak bennem. Másodikos korunkban egy ideig nem ő tartotta az elmélkedéseket (talán akkor lett magiszter), s helyette litánia volt, de a diákság aláírásokat gyűjtve visszakérte és visszakapta Balázs atyát. A Frankában valóban demokrácia volt! Máig emlékszem Balázs atya elsős hittanóráira. Sok-sok mondata, gondolata megmaradt bennem, meghatározó lett azokra az évekre, s elkísért a későbbi évtizedekre is.

Nem lehet elfelejteni prefektusom matematika óráit. A dolgozatokat, a javító dolgozatokat, az érettségi tételek komoly kidolgozását, és az előzetes érettségi beszámolókat. De emlékszem a Pál atyával való személyes beszélgetésekre, a csoportos kis beszélgetésekre a történelem egy-egy momentumáról, egy-egy börtönviselt szerzetes vagy világi ember hitvalló életéről, vagy éppen a jó Istenről, vagy Jézus Krisztusról. „A Jóistenhez csakis egy úton lehet eljutni, az Úr Jézus Krisztuson keresztül!” Jó, hogy sokszor elmondta ezt! Természetességet, nem alakoskodást várt tőlünk. Türelemmel viseltetett hitünk, személyiségünk alakulását illetően is. Magas természettudományos, humán és vallási műveltségét alázattal és nagy pedagógiai érzékkel próbálta, és tudta átadni. Remek pedagógus volt. S hogy a nagy természettudományos műveltség és az őszinte vallásosság nem egymást kizáróak, hanem nagyon is összefüggnek, ezt az ő személye kiválóan igazolta (hiszen azokban az évtizedekben a csapból is a „tudományos világnézet” csöpögött). Ő és ferences testvérei hiteles életükkel, következetességükkel, mély vallásosságukkal, azzal, hogy bár csak kamaszok voltunk, mégis őszintén tisztelték bennünk az embert, példát adtak későbbi életemhez is. Sok helyen elmondtam már: az én középiskolai tanárain, igazi nagy tanáregyéniségek voltak. Volt tanítványaim ma már felnőtt emberek. Amikor összefutok velük, s elbeszélgetünk, s kapok egy-egy kedves mondatot, mindig eszembe jutnak frankás tanárain, mert amikor a katedránál álltam, ők voltak a példaképeim. *Reisz Pál, Halmai Vilmos, Barsi Balázs, Huszár Jeromos,*

Veres Géza, Csontos Oszkár, Máté Teodóz, Záborszky Imre, Bozóki István atyák és a többiek. Róluk, és a háttérben csendben, alázattal szolgáló idős ferences testvérekről, kedves nővérekről, mindegyikükről külön cikket lehetne írni. Hálával gondolok rájuk, azokra az évekre, a diáktársi barátságokra, a vasárnapi és hétköznapi diákmisékre, kirándulásokra. S hogy mindennek részese lehettem, Isten jóságának tekintem.

Magyar-történelem szakos tanár szerettem volna lenni már 12 éves koromtól, de erre semmi esélyem nem volt, mert azokban az évtizedekben az egyházi gimnáziumokból Egerbe, a HoSi Minh Tanárképzőbe elvből nem vettek fel senkit, „mert az ott végzett diákok világnézetét nem lehet átformálni” – mondták. Mekkora beismerés volt ez! S micsoda elismerés! Ott Egerben az is elhangzott: „Aki vallásos, az itt nem végezhet!” Nekem és több osztálytársamnak a tanítóképző maradt. A B osztály prefektusa *Halmai Vilmos atya* mindig megkülönböztetett szeretettel volt felénk is. Amikor elmondtam neki, hogy nem adom be a jelentkezési lapomat, mert úgysem vesznek fel, annyit mondott : „*Hm! Elég hülye vagy!*” Ez a mondata adta meg a lökést nekem, hogy ha ez a zseni ember ezt kinézi belőlem, akkor jelentkezem. Ma már e mondatot is a jó Isten gondviselésének tekintem.

Oda is csak egy év után mehettem, hogy addig formálódjak a világban. Egy évet egy Gyöngyös környéki faluban tanítottam, képesítés nélkül. Párttag iskolaigazgatóm a '30-as években ugyancsak frankás diák volt, talán ezért is figyelemmel és szeretettel viseltetett irányomban. Akkor szerencsémnek, ma már a jó Isten gondoskodó szeretetének látom ezt is.

A tanítóképzőben a végzés fél évében hívtak a tanulmányi osztályra. A belső helyiségben, ahová földi halandó a lábát sem tehetette be, egy számomra ismeretlen tanárnő fogadott. Bemutatkozott, s elmondta, hogy ott tanított a főiskolán, de családi okok miatt Gyöngyösre kellett költöznie. Az ottani iskola igazgatója küldte a főiskolára, hogy olyan végzős pedagógust vigyen oda, akit a főiskola javasol. Azt mondta: „*Ezt a három dossziét a főigazgató adta a kezembe. Ez az évfolyam KISZ-titkáráé, ez egy színjeles lányé, ez a magáé. Én magát választom.*” Később elmondta: „*Tudod, édesapám kántor-tanító volt, s mindig azt mondta: kislányom, mi emberek, csak eszközök, STEMLIK vagyunk a jó Isten kezében. S amikor megláttam a dossziédban, hogy ferences gimnázium, azt mondtam, no, édesapám, itt a stempli! Ó lesz az!*” Hát így kerültem Gyöngyös legvörösebb iskolájába 15 esztendőre. Ennek az iskolának a tanári kara 1956-ban kiállt a forradalom mellett, ezért ezeket az embereket lecserélték, s teljesen megbízható kádereket válogattak oda össze, erre évtizedekig odafigyelve. Kinevezésem után pár nappal iskolaigazgatómat és helyetteseit berendelték a pártbizottságba, hogy miként vehettek fel egy ilyen embert, mint én, pont ebbe az iskolába, miért nem jártak el még körültekintőbben, hisz ez az ember ma is „*aktívan vallásos*” – szólt a dörgedelem. Nem jöttek rá az elvtársak az igazi okra, mert sekélyesen gondolkodtak. Az iskola párttitkára is aggodalommal fogadott: „*Hallom, papi iskolába jártál!*”

Később Egerben mégiscsak elvégeztem a történelem és magyar szakot. Mivel az indexemben a tanítóképző neve szerepelt, inkognitóban maradtam. Az államvizsgán az első magyar király, a „hivatalos” I. István helyett Szent Istvánt mondtam. Néhány mondat után kiküldtek, jelezve, valószínűleg nem fogok diplomát kapni. Nagybátyám a megyei erdőgazdaságnál volt nagyon komoly pozícióban, így a délutáni eredményhirdetésre államvizsgám érdemjegye elégségesre alakult. 1985-öt írtunk... 1988-ban, amikor a Szent Jobb az egeri bazilikába érkezett, a szemközti tanárképzőn még csak egy magyar zászló sem volt... Jól emlékszem!

1992-ben az egyház át akarta venni azt az iskolát, amelyben én is tanítottam. Morus Tamás, VIII. Henrik lordkancellárjának élete mindig is példa volt számomra, a kommunista évek alatt

is. Amíg lehetett hallgatott, nem akart áldozat lenni, de amikor a király a lelkiismeretét érintő nyilatkozatra akarta rávenni, nem tagadta meg meggyőződését. Az egyházi iskola átvételénél nekem is oda kellett állnom valamelyik oldalra. Nem volt kérdés, hogy hová. Mivel az országos médiában már zajlott a Dabas-Sári ügy, s a gyöngyösi ügyből akarták kreálni a második Dabas-Sári ügyet, az érsek úr úgy döntött, nem kell ilyen áron ez az iskola. Szaktárgyaim mellett 7 évig hittant is tanítottam tanítványaimnak, hogy milyen sikerrel, azt valójában csak Isten tudhatja. Mivel abban az iskolában lelki károsodás nélkül már nem maradhattam, 1997-ben eljöttem. Ám arra a 15 évre emlékezve szeretettel gondolok tanítványaimra, s a jó Istenre, aki megadta, hogy azzal foglalkozhattam, amire gyerekkoromtól készültem.

Elkezdtem (Gyöngyösön és környékén – mi mással?) szőlészkedéssel és borászkodással foglalkozni. Nem akartam semmilyen közéleti szerepet vállalni, pedig kaptam megtisztelő megkereséseket. Utólag – mostani szolgálatomat nézve – jól döntöttem. Egyet vállaltam el, amely meghatározta, és teljesen átformálta az életemet. 2002 tavaszán, húsvét utáni héten (megint Fényes Hét!) megkeresett a szentkúti ferences plébános, Palkó Julián atya, hogy erre az ősi Mária-kegyhelyre kántort keresnek, s rám gondoltak. 24 óra gondolkodási időt kértem. Átgondoltam addigi életemet: hogy lányunk örökbefogadása előtt kértem Isten és Mária segítségét, hogy fiunkat Medjugorjében kértük, s napra kilenc hónapra meg is kaptuk; hogy édesapám már a klinikai halál állapotában volt, amikor kértem a Szűzanya segítségét, s még 13 évre visszakaptuk őt; hogy az a ferences rend van Mátraverebély-Szentkúton megszorulva kántort illetően, amelyik rend engem négy évig tanított a Frankában, ahol engem 1974 tavaszán ismeretlenül is szeretettel fogadtak, s adták életem csodálatosan szép négy évét. S hát nem utolsósorban Barsi Balázs és Hován Ágoston atyák tanítottak orgonálni, miután ott a Franka Veni Sancte miséjén hallottam először szép orgonaszót, s arra gondoltam, de jó lenne ezt így megtanulni.

2002 Isteni Irgalmasság vasárnapján ülhettem először a Szentkúti Bazilika orgonájához. Igyekszem énekemmel, orgonálásommal szolgálni a liturgia szépségét, hogy az oda zarándokló emberek lelkileg gazdagabban, lelki békében térhessenek haza a Nemzeti Kegyhelyről. Sok kiváló és nagyon nagy hitű embert ismerhettem meg itt is. Mi más ez, ha nem Isten és Mária jósága?

1991 őszén Nagymaroson Gyulay Endre püspök úr olvasta fel Bódás János *Valahol ki van jelölve helyed...* versét, vagy versrészletet. Mindenkinek szeretettel küldöm, aki megtisztelt azzal, hogy végigolvasta soraimat:

*„Mi vagy?
Vigasznak, írnak szántak,
menedéknek, oszlopnak, szárnynak.
Valahol rég... siess... keresd,
Ki van jelölve a helyed.”*